

hverdag og helg

MENIGHETSBLAD FOR STORETVEIT – NR 4/12 – ÅRGANG 49
med artikler og reportasjer fra hele Fana prosti

Velkommen til Storetveit kirke i et nytt arbeidsår!

Avskjed med Linda

Avtroppende diakon Linda Bårdsen ble i sommer feiret av både Storetveit og Bønes menigheter.

Side 4

Enorme oppgaver

Det etiopiske diktaturet fengslet og torturerte Genet Loulseged for hennes kristne tro. I 1984 flyktet hun til Norge. Nå driver Genet en omfattende virksomhet for fattige og foreldreløse barn i hjemlandet.

Side 8-9

Arven fra fortiden

Neander-talernes genetiske profil er nå kartlagt. Forskningsresultatene sier også mye spennende om oss selv den dag i dag.

Side 10-11

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Miste for å finne

REFLEKSJON AV BJARTE HOLME

Å leve sitt liv

For mange er ferien nå over. Derfor: Vel overstått ferie! Et nytt arbeidsår ligger foran, og kanskje vi opplever det tungt å komme i gang. Da kan vi trolig komme til å reflektere over hva livet egentlig dreier seg om. Nettopp det kan være viktig og er helt grunnleggende.

Livet er mer enn maten, heter det. Og vi kan sikkert være enige i det. Livet er mer enn det det som kan shoppes. Det kan vi sikkert også være enige om. Men hva forteller våre liv? Er det hvor mye og flott vi har – er det våre prestasjoner, hvor fikse og smarte vi er, som teller? Er det å oppnå tilværelsen reklamen forespeiler, som er vårt mål, og det som gjør livet verd å leve? Hva forteller våre liv?

En sang som synges i glede og i sorg, er sangen kjent fra filmen «Så som i himmelen» - Gabriellas sang – hvor det i slutten synges av full hals: «Jag vil känna at jag levt mitt liv». Ja, hvem av oss vil ikke kjenne at en lever sitt liv? Men hva vil det egentlig si?

«Når jeg bare» - «Egentlig skulle jeg»

Tro om ikke to uttrykk er viktige å unngå for å kjenne at lever sitt liv – uttrykkene «når jeg bare» («hadde jeg bare») og «egentlig skulle jeg». Et barn kan vi høre si: «Når jeg bare blir stor, da kan jeg gjøre som jeg vil og få til mye mer.» En skoleungdom kan vi høre si: «Når jeg bare blir ferdig med skolen, da kan jeg gjøre det jeg har lyst til.» En gryende voksen kan vi høre si: «Når jeg bare får arbeid og penger, en livsledsager og en leilighet eller hus å bo i, da kan det bli godt å leve.» En nyetablert med livsledsager og bolig kan vi høre si: «Når bare renter og avdrag er ferdigbetalt og barna klarer seg selv, da kan vi ha mye mer råd til det vi har lyst til – kunne reise mer, kunne shoppe mer...» Mennesker som er kommet i den situasjonen, kan vi høre: «Når bare barna flytter nærmere hjem, og vi kan oppleve barnebarna på nært hold, gjerne ha dem på fanget og fortelle eventyr for dem, da blir det godt å leve.» Mennesker i den fasen av livet kan vi høre si: «Hadde jeg bare vært ung igjen, da ...» eller: «Hadde jeg bare vært frisk igjen ...»

Så var det uttrykket «egentlig skulle jeg ...» Hvem av oss kan ikke ta seg i å si: «Egentlig skul-

le jeg ha vært ...» eller «egentlig skulle jeg gjort ...» eller «egentlig burde jeg ...» Ja, når er en der en egentlig skal vært – når gjør en det en egentlig skal gjøre – når er vi egentlig slik vi bør være? Dette ene ordet – egentlig – kan være et stort hinder i å kunne være der vi faktisk er, være tilstede i det vi faktisk gjør, være slik vi faktisk er. Når det skjer, er det en umulighet å kunne leve sitt liv. Når livet går opp i hva en vil ha, hva en vil oppleve, kan det fort skje at en går så opp det hele at en mister hvem en faktisk er, hva en faktisk opplever, og hva en faktisk er til for. Da lever en et liv på siden av seg selv. En blir bortkommen i sitt eget liv.

Ta bolig i seg selv

Lignelsen om den bortkomne sønnen handler om han som ville ut å oppleve, leve, kjenne friheten. Vi vet hvor bortkommen han ble, og vi vet også når livet hans fikk det avgjørende vendepunktet, nemlig som der står: «Da han kom til seg selv ...» - det vil si da han tok bolig i seg selv og grep hvem han egentlig var, og hvor han egentlig var. Da søkte han hjemover og møtte kjærligheten – de åpne armer . og ble fri til å leve sitt liv. Er det dette vi kan ane i Gabriellas sang:

*Jag vill leva lycklig, För att jag är jag
Kunna vara stark och fri
Se hur natten går mot dag
Jag är här, Och mitt liv är bara mitt
Och den himmel jag trodde fanns
Ska jag hitta där nånstars*

Den bortkomne sønnen trodde han skulle berge livet - leve livet – men bommet. Han hadde ikke bolig i seg selv. I Ordspråkene står mange visdomsord - ett av dem kap. 12,14: «En vei som synes å være den rette, kan likevel ende i døden»

Miste for å finne

Ordene av Jesus i evangeliet etter Matteus 16, 25 kan avgjort oppleves gåtefull: «For den som vil berge sitt liv, skal miste det. Men den som mister sitt liv for min skyld, skal finne det». Lignelsen om den bortkomne sønnen kan kaste lys over teksten. Den bortkomne sønnen tok til slutt bolig i seg selv og måtte gi opp livet han levde for å unngå å dø. Han innså hvor han var,

og dermed hvor han egentlig var og egentlig gjorde. Spenningen hos han var om han ville bli tatt imot der den eneste muligheten for et liv videre, er. Kan vi ane meningen i Jesu ord: «For den som vil berge sitt liv, skal miste det. Men den som mister sitt liv for min skyld, skal finne det».

Ta sitt kors opp og å søke og følge Jesus

Utfordringen er å ta bolig i seg selv. Det vil si godta seg selv slik en er. Det kan kreve sitt, for noen og en hver kan vel ønske at mye skulle vært annerledes i ens liv. Det er da en må ta lærdom av den bortkomne sønnen. Han kom til seg selv – tok bolig i seg selv, selv om det måtte være en stor utfordring. Men samtidig gjorde det at han fant veien dit en kan komme slik en er med alle byrder uten å forestille seg og så møte de åpne armer – møte kjærligheten som utholder alt, tror alt, håper alt, tåler alt. Det er å ta sitt kors opp og søke Jesus, for der finner vi den frigjørende nåden. Jesus er ikke den som trykker ned, men den som frigjør til å kunne leve åpent, ekte, sårbart, ja, til å kunne leve sitt liv.

«Jag är här Och mitt liv är bara mitt Och den himmel jag trodde fanns Ska jag hitta där nånstars». Slik synger Gabriella. Kan det være denne himmel som blir skildret i Brevet til eferne 2, 1- 10: «Men Gud er rik på barmhjertighet. Fordi han elsket oss med så stor en kjærlighet, gjorde han oss levende med Kristus, vi som var døde på grunn av våre misgjerninger. Av nåde er dere frelst. I Kristus Jesus har han reist oss opp fra døden sammen med ham og satt oss i himmelen med ham. Slik ville han i de kommende tider vise hvor overstrømmende rik han er på nåde, og hvor god han er mot oss i Kristus Jesus. For av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave. Det hviler ikke på gjerninger, for at ingen skal skryte av seg selv. For vi er hans verk, skapt i Kristus Jesus til gode gjerninger, som Gud på forhånd har lagt ferdige for at vi skulle vandre i dem.»

Utfordringen er å ta sitt kors opp og følge Jesus. Det leder ikke inn i en tvangstrøye, men er nøkkelen til frihet – til å kunne ta bolig i seg selv slik at vi ikke lever i tankegangen bak ordenen «når jeg bare» og «egentlig skulle jeg». Det frigjør til et liv i kjærlighet, av kjærlighet og for kjærlighet. Det eneste som kan gi oss håp – der vi er – håp om en himmel. ●

BIRKELAND • BØNES • FANA • SKJOLD • SLETTEBAKKEN • STOREVEIT • SØREIDE
Menighetsbladene i Fana

Hverdag og helg utgis av menighetsrådet i samarbeid med BKF og de and2e menighetene i Fana, og sendes til alle hjem i menigheten. Vi tar i mot artikler av ulike slag og gjerne også tips til reportasjer.

Levering av stoff: Leveres menighetskontoret eller på e-post: storeveit.menighet@bergen.kirken.no

Digitalfoto: Benytt høy oppløsning.

Lokalredaksjon: Redaktør: Bjarte Holme, Kasserer: Kjell-Erik Wiborg. Lokal kontaktinformasjon: Se s. 13
Sentralredaksjon: Kun henvendelser ang. fellesstoff til bladet (side 5-12). All annen kontakt: Se side 13.

Redaktør: Magne Fonn Hafskor
tlf. 55 39 04 40 - eyecu@online.no

Produksjon: Dragefjellet - post@dragefjellet.no
tlf. 55 23 25 47 - Filer over 5 mb: jan.hm@frisurf.no

Trykk: Bodoni

annonser, fellessider (side 5-12):

Knut Sundt Rosenlund - 906 96 474 - costly@online.no

annonser, lokalsider: Kontakt lokalredaksjonen.

stoffdeadline neste nummer:

Mandag 24. september

utgivelsesdag neste nummer:

Tirsdag 9. oktober

Møtekalender/utgivelsesplan:

Se facebook-gruppen «Informasjon menighetsblader Fana prosti»

AGAPE fyller 40!

Agape Gospelkor feirer 40-års jubileum 22. - 23. september. Jubileumskonserteren blir lørdag 22. september kl 17.30. (Merk tiden) Gratis adgang (kollekt). Agape vil også prege gudstjenesten søndag 23. september kl 11. Gudstjenesten vil få et G2/gospel-preg med til dels nye liturgiske melodier fra reformforslagene).

Se også Facebook:
www.facebook.com →
Agape Gospelkor 40 år.

Baby- og knøttesang

Knøttesang har oppstart tirsdag 4 september. Vi møtes i menighetshuset kl. 17.30. Husk ta med dere kveldsmat. Vi kjøper inn frukt og melk. Nytt kurs i babysang starter opp torsdag 23 august kl 10.30 i kirken. Kurset går over 8 ganger og koster kr. 300. Ta med matpakke så koser vi oss med lunsj etterpå!

Hilsen Kari Bakke, frivillighetskoordinatør i Storetveit menighet. Tlf. 55 30 81 15

Høstens hyggetreff

25. sept.: «De levende døde», ved Marit Mo. Film om de spedalske/spedalskearbeidet i Bergen. Det kan også være aktuelt med film fra Polynesia eller Grønland.

6. nov.: «En historisk sykkel-tur». Film v/Erling Wanvik.

På hyggetreffene i Menighetshuset er det allsang, prat, andakt, utlodning og servering. Entre kr. 20. Tidsrammen er 11.30 – 13.30. **Velkommen**

Medarbeiderfest

Vi ansatte i Storetveit menighet den glede å ønske alle som har en eller flere oppgaver i menigheten hjertelig velkommen til medarbeiderfest i menighetshuset torsdag 27. september kl. 19.

Dessverre ble det ikke noe av medarbeiderfesten i mai, håpet er at dette kan bli en fest i med glede og humor og inspirerende fellesskap.

Hjertelig velkommen! Hilsen staben i Storetveit menighet

Verden i dag:

EN SKJEV FORDELING

Verden er full av kontraster. Nord og sør. I-land og U-land. Rike og fattige. Faktisk har kontrasten mellom rik og fattig aldri vært større enn i dag.

AV KATRINE NØDTVEDT

Antallet mennesker som lever i fattigdom er fortsatt det samme som på 1980-tallet, omkring to milliarder. Mens disse forblir like fattige har verdens rike siden 80-tallet blitt enda rikere. I dagens samfunn er status synonymt med eiendeler, og forbruket tar ingen ende. Vi i Norge er blant verdens aller rikeste mennesker, og vi lever i største grad midt i en slik forbrukskultur. Jeg opplevde selv å kjenne kontrasten til dette på kroppen da jeg jobbet som frivillig for Strømme-stiftelsen i en fattig bydel utenfor Lima i Peru. Der møtte jeg mennesker som verken hadde strøm, vann, arbeid eller mulighet til utdanning; goder som vi ikke engang tenker på som goder lenger, men som selvfølgeligheter. Slike kontraster vekker følelser hos de fleste av oss. Det er noe unaturlig og iboende vondt i at jeg har det bedre enn andre, når vi på så

mange grunnleggende måter er like. Det er dette som danner grunnlaget for begrepet rettferdighet; erkjennelsen av at uansett hvor på kloden et menneske er født er verdien like stor, og mulighetene burde derfor være like. Ingen av oss fortjener i bunn og grunn å ha det verken bedre eller verre.

Slik det er i dag stiller ikke alle mennesker likt; verden er per dags dato urettferdig. Dette gjelder både innad i land og på tvers av grensene. Årsakene er mange. En side av saken er at rike land har hatt større makt over internasjonal handel og politikk, og har kunnet presse fattige land

til å tilpasse seg deres ønsker og behov. Slik har det blitt vanskelig for de fattige landene å utvikle seg. En annen årsak er høyforbrukstilstanden i de rike landene. Bruk-og-kast-mentaliteten gjør for eksempel at vi etterspør billige produkter, noe som fører til at produsentene etterspør billig arbeidskraft, noe som

igjen fører til utnyttelse av mennesker i fattige land. Det burde ikke være slik, og vi kan jobbe for at det endrer seg! I forbrukersamfunnet har vi makt i kraft av å være forbrukere. Det som produseres og selges følger det som etterspørres, ikke omvendt. Det vi velger å kjøpe

blir det butikkene velger å ta inn mer av; vi stemmer på produkter med våre innkjøp. Derfor er dette en arena vi alle kan bruke for å støtte en mer rettferdig verden. Klærne er sydd i Bangladesh og Thailand med bomull fra Usbekistan, bananene er dyrket i Costa Rica og telefonene er produsert i Kina. Slik er vi gjennom våre kjøp forbundet med hele verden. Hvis vi motsetter oss å kjøpe produkter som er produsert på urettferdig vis vil dette få konsekvenser. En enkel måte å handle rettferdig på er å se etter Fairtrade-merket. Det viktigste er å være seg bevisst hvert kjøp man gjør, og gjerne spørre forhandleren hvor og hvordan produktet er laget.

Som menighet kan vi også arbeide for en mer rettferdig verden. Å bli en «grønn menighet», noe både Bønes og Storetveit har gått inn for å bli, innebærer mange konkrete tiltak som gjør menigheten til en forkjemper for miljøet og for en rettferdig ressursfordeling. En grønn menighet tar også et standpunkt i forhold til politikere og lokalsamfunnet, noe som på lang sikt kan ha innvirkning på hele landet.

Det er noe i verden som er i ubalanse, og vi sitter på den tunge delen av vekten. Hvis viljen er der har vi muligheten til å forandre verden. ●

Besøker – noe for deg?

I Storetveit og Bønes jobber vi med å få en større besøkstjeneste, og vi samarbeider med de andre menighetene i Fana om dette. Har du noe tid du kan tenke deg å bruke som besøker? Som besøker får du en fast person du besøker jevnlig etter avtale, og det kan innebære å gå tur, bare prate sammen, følge til lege og liknende. Det vanlige er 1-2 timer i uken/annenhver uke. Du vil få veiledning og kurs underveis, og treffpunkter med andre besøkere. Liker du å glede en annen? Da kan dette være en tjeneste for deg! Kontakt menighetskontoret, 55 30 81 10 ●

Avskjed med Linda Bårdsen

Fra venstre, leder i Storetveit menighetsråd Agnethe Mohn, avtroppende diakon Linda Bårdsen med engelen (takkegaven fra menighetene) og leder i Bønes menighetsråd, Øyvind Christiansen.

Abbedissen
begravelsesbyrå as

Fyllingsdalen Døgnvakt 55 15 40 90
Åsane Døgnvakt 55 25 31 00

TILLITEN TIL OSS VIL BLI GODT IVARETATT

www.abbedissen.no

... og velkommen til Reidun Laastad Dyvik som soknediakon i ny omgang

Vi kan i Bønes og Storetveit menigheter glede oss over at vi har fått etterfølger til Linda Bårdsen som soknediakon.

Reidun Laastad Dyvik er utnevnt og har tatt imot stillingen. Hun er ikke ukjent med våre menigheter, for hun har tjenestegjort hos oss før i samme stilling. Faktisk var Linda Bårdsen hennes etterfølger,

mens det er Reidun som nå blir Lindas etterfølger. Vi ser fram til at Reidun skal begynne hos oss igjen og ønsker henne hjertelig velkommen. Vi vil i HH komme tilbake til nærmere presentasjon av henne. ●

Kulturkalender

Fana kirke, søndag
9. september kl. 19.00:
Orgelkonsert med Marco Aurélio Lischt (Brasil)
Billetter kr 100.

Bønes kirke tirsdag 18. september kl. 19.30:
Kulturkveld om Fredrik Konow Lunds boligarkitektur på Kråkenes.

Storetveit kirke lørdag 22. sept. kl. 17.30: Jubileumskonsert med Agape.

Fana kyrkje lørdag 29. sept. kl. 17: Jubileumskonsert med Fana kyrkjekor og Fana kammerorester

Birkeland kirke søndag 30. sept.: Diakonens dag. Preken v. biskop emeritus Olav Skjevesland m.m.

Søreide kirke torsdag 4. oktober kl. 20.00:
Bergen Musik Corps og koret Jubilate hyller Erik Bye i ord og toner. Fri entré, kollekt.

Bønes kirke tirsdag 23. oktober kl. 19.30: Kultur-

kveld med pastor Egil Svartdahl. Tema: «Den gode samtalen».
Pris kr. 100,-

Slettebakken, lørdag 3. november: «Menighetens dag», med mange aktiviteter inne og ute.

Folkekirken vår består!

I 2014 er det 200-årsjubileum for grunnloven. 200 år er mange dager. Vårt samfunn er kraftig forandret fra den gang til nå.

REFLEKSJON AV
PROST PER
BARSNES

Grunnloven har også tidligere blitt endret og «ført ajour» i forhold til endrede holdninger i samfunnet. I 1814 var for eksempel jøder diskriminert og utestengt fra riket, noe Henrik Wergeland i sin tid kjempet intenst for å endre, og lyktes med til sist.

Norge er i dag et pluralistisk samfunn, hvor ulike livssyn lever side om side. Religionsfrihet er en viktig menneskerett, og det stilles i dag krav til at Staten likestiller de ulike livssyn og trossamfunn, stimulerer til at de gjensidig respekterer hverandre, og gjør sitt til at de som borgere av Norge lever fredfullt sammen. Likestillingen kommer også til uttrykk ved at alle tros- og livssynsamfunn får det samme kronebeløp i tilskudd fra Staten per medlem som Den norske kirke får. Denne ordningen ble innført før grunnlovsendringen den 21.05.2012.

En annen viktig side ved religi-

onsfriheten er at tros- og livssynsamfunn har selvvråderett. Utnevning av biskoper og proster vil heretter skje i regi av Kirken selv, ikke av regjeringen i statsråd. Det såkalte tverrpolitiske kirkeforliket i Stortinget som førte til grunnlovsendringen har derfor sterk støtte både i Den norske kirke og i de andre kirkesamfunn i Norge. I tråd med likestillingen er «den evangelisk lutherske kirke» strøket i §2, der det heter: «Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighetene». Forbliver er et viktig ord som understreker at grunnlovsendringen ikke representerer en endring i det verdifundament Norge som stat fortsatt skal bygges på.

Som landsdekkende folkekirke har Den norske kirke tatt ansvar for at alle nordmenn, hvor de enn bor, i sentrale strøk eller langt utenfor allfarvei, alltid har hatt kirkelig betjening tilgjengelig. Her skiller statskirken seg fra de andre kirkesamfunn, som i sin frihet ikke tar slike hensyn når det gjelder hvor de skal virke. Her

gjelder det å være på vakt. Den norske kirke skal fortsatt være en landsdekkende folkekirke, men det sier seg selv at trang økonomi kan sette en slik målsetting under press.

Nettopp for å ivareta at Den norske kirke skal være landsdekkende, får Den norske kirke som folkekirke derfor fortsatt en særstilling i grunnloven i forhold til andre kirke- og livssynsamfunn. I den nye §16 står det eksplisitt: «Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelist-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynsamfund skal understøttes paa lig Linje».

I praksis vil den menige mann og kvinne ikke merke noen forskjell. Selv om forholdet mellom stat og kirke er endret ved at vi har fått en konfesyonsfri stat, så er vår landsdekkende folkekirke fortsatt en form for statskirke, der det økonomiske ansvar for kirkens virksomhet også i fremtiden deles av stat og kommune. ●

Ta kontakt dersom du ønsker at ditt barn eller din ungdom skal ha en skolehverdag hvor kristne verdier råder grunnen.

En skole hvor den enkelte har betydning!

Bergen Kristne Grunnskole
Øvre Kråkenes 49
Tlf 55 98 78 20, www.bkgs.no

Husk på dåpsbarna!

Gode bøker og god musikk får du hos

Bok & Media Vestbok

Vetrlidsallmenningen 1
tlf. 55 31 79 63 post@vestbok.no
www.vestbok.no

Mellom hvert menighetsblad... følg med i

Fanaposten

Tlf.: 55 11 80 10
Fax: 55 11 80 11

Hver fredag: Kunngjøring om gudstjenester i Fana Prosti.

E-post: sylvi@fanaposten.no

Vil du bli frivillig medarbeider på Kirkens SOS?

Innføringskurs for nye frivillige medarbeidere på telefon eller SOS-chat begynner i september!

Vi trenger mennesker som vil prate med medmennesker som har det vanskelig. Oppgaven din er å lytte og tenke høyt sammen med den som tar kontakt. Du skal ikke gi råd eller løse den andre sine problem.

Du får innføringskurs, veiledning og videre faglig oppfølging så lenge du er med i tjenesten. Vanlig vaktturnus er ca. hver 12. dag, tilpasset din hverdag. Kirkens SOS er en døgnåpen krisetjeneste, tilgjengelig via telefon, SOS-melding og SOS-chat.

Du må være mellom 20 og 80 år, og du må ha avstand til egne kriser. Innføringskurs starter 24. september. Kurset er gratis og omfatter undervisning om samtalemetodikk og krisehåndtering.

Interessert? Kontakt Kirkens SOS i Bjørgvin, tlf 55 32 58 45/ mob 941 83 654
Epost: bjorgvin@kirkens-sos.no • Se www.kirkens-sos.no/bjorgvin form mer info.

Kirkens SOS

Nelly Kroksnes (75):

Mirakelkvinnen

Da Nelly Kroksnes fikk diagnostisert eggstokkreft i fjerde stadium, ga legene henne 6-10 måneder igjen å leve. Ti år senere er alle spor etter kreften borte.

TEKST OG FOTO: MAGNE FONN HAFSKOR

– Jeg trodde at jeg skulle dø, for legene sa det jo. Men jeg følte det aldri slik, sier Nelly Kroksnes, som er en av åtte tidligere pasienter som forteller historien sin i en ny bok skrevet av forskere ved Universitetet i Tromsø.

Navnet Nelly Kroksnes skulle være godt kjent blant leserne av menighetsbladene i Fana. Da hun ble førtidspensjonert våren 2002, hadde hun bak seg 12 år som journalist i Fanaposten. Hennes blide åsyn var i denne perioden nærmest allestedsnærværende i bydelen. Men begynnelsen på hennes pensjonisttilværelse ble langt fra noen dans på roser.

– Samme høst som jeg sluttet i jobben, ble yngstebroren min syk og døde av hjernekreft, forteller hun.

– Det var fælt. Vi hadde et nært forhold, og delte interessen for litteratur og musikk.

Samtidig begynte hun selv å kjenne at noe var galt. Hun ble lett svimmel, og fikk en merkelig mage. Da hennes eldste barnebarn skulle konfirmeres, merket hun at kjolen strammet over magen.

Gikk til privatklinikk

– Fastlegen var på ferie. Da han kom hjem, var jeg blitt ordentlig dårlig. Jeg klarte ikke å spise, og ble tynn som bare det. Men magen vokste.

Hun antok selv at det var en vanncyste. Legen anbefalte henne å bestille time til ultralyd. Ventetiden var på et halvt år.

– Da gikk jeg til privatklinikken Omnia på Danmarks plass. Der traff jeg en eldre gynekolog med bakgrunn fra Haukeland sykehus. Han tok meg på alvor, og fikk meg innlagt på Kvinneklinikken. Hadde jeg fulgt fastlegens råd, ville jeg nok ikke levd i dag.

På Kvinneklinikken fikk Kroksnes slått fast at hun hadde eggstokkreft. En uke etter at hun kontaktet Omnia, ble hun lagt inn for operasjon.

– Etter operasjonen spurte jeg kirurgen om han hadde fått fjernet det meste. «Vi kan snakke om det i morgen» var det korte svaret.

Fikk dødsdommen

Operasjonen hadde avdekket at hun hadde spredning til lungene. Sykdommen var kommet for langt, og hun ble bare åpnet og lukket igjen.

– Dagen etter fikk jeg snakke med en annen lege. «Er det dødsdommen du gir meg?» spurte jeg. «Du har liten og ingen sjanse til å bli frisk, men vi prøver om cellegift kan hjelpe noe», svarte han, og ga meg 6-10 måneder igjen å leve.

– Forberedte du deg på å dø?

– Ja, men jeg følte aldri at jeg skulle dø. Men jeg trodde det, for de sa det jo. Jeg husker godt hva jeg sa til legen, selv om det nå er ti år siden. «Livet mitt har vært godt», sa jeg. «Jeg har opplevd mye, fått brukt evnene mine, har familie som jeg er glad i og jeg er ikke redd».

– Hva svarte legen til det?

– Han sa at en slik filosofi var den beste hjelpen jeg kunne ha.

Magnetterapi og misteltein

Hjemme hadde jungeltelegrafene gått mens hun var innlagt. Mange engasjerte seg for henne, og hun fikk råd om alt fra styrkedrikker til alternative behandlere. Et av rådene var å kontakte Bergen Magnetterapi, en klinikk lokalisert i Åsane.

– Min datter, Ine, hadde hørt om en mann som ble frisk der, forteller hun.

– Så jeg var så vidt ute av sykehuset før vi dro av gårde.

På magnetklinikken ble hun tatt godt imot av behandleren, som også eier og driver firmaet. Han fortalte at han ikke kunne behandle sykdommen, men han kunne hjelpe henne med å få immunforsvaret opp og gå igjen. Hun tok behandling der tre ganger ukentlig, ved siden av at hun fikk resept på misteltein fra en lege som også praktiserer naturmedisin.

Svulsten borte

– Jeg reagerte sterkt på den første sprøyten med misteltein. Legen sa at det var et godt tegn, siden det betydde at medisinen virket. Den gode kampen var i gang.

Denne høsten tok hun også hele tre cellegiftkurer. Det hadde vært en utmattende

tid, men hun begynte nå å føle seg bedre. I slutten av november 2002 ble hun så innlagt på Haukeland sykehus for ny undersøkelse. Det viste seg da at svulsten var så godt som borte, og at det dermed var mulig å operere. Julen det året ble bedre enn hun kunne håpet på, og like over nyttår ble hun innlagt for å operere bort det som var igjen av svulsten.

Flyttet til Åsane

– Så var jeg plutselig frisk, sier hun.

– Jeg vet ikke hvordan det gikk til, men det må ha vært en kombinasjon av cellegiften, magnetbenken og misteltein.

Sykdommen hadde brakt familien hennes tett sammen, og senere samme året flyttet hun og mannen inn i tomannsbolig i Åsane sammen med datteren, svigersønnen og sønnen deres.

– Alle de gode naboene våre i Ulsmågasen var borte, så det var ikke lenger noen grunn til å bli boende der, forteller hun.

– Så ble din mann syk?

– Jeg vil ikke si det slik. Men gjennom flere år ble han sakte men sikkert mer dårlig til beins. Han hadde løsemiddelskade, men døde av kreft.

Døde på påskeaften

Mannen hennes hadde nok hatt kreft lenge, men det ble oppdaget først da han trakk en visdomstann. Da gikk det fort.

– Knut døde på påskeaften i fjor, sier hun stille.

En tåre trille nedover kinn.

– Det er godt at vi mennesker ikke vet alt som skal skje.

– Har du gjort deg noen tanker om det åndelige oppe i alt det du har vært gjennom?

– Jeg har alltid vært et veldig religiøst menneske. Helt siden jeg var liten har jeg sett en mening i alt som skjer.

Eldre lesere husker kanskje faren til Nelly Kroksnes. Han het Cornelius Josef Corneliusen (1888-1972), og var aktiv i arbeiderbevegelsen i Bergen.

Fritenker

– Min far var syndikalist, og stod utenfor partisystemet. Jeg husker at han hadde

VAR DØDSSYK: – Livet har ikke forandret seg, men det er blitt mye dypere. Jeg har fått mer trygghet i meg selv, sier Nelly Kroksnes, som legene bare ga få måneder igjen å leve - for ti år siden.

mange innlegg i en avis som het Arbetet. Min mor kalte ham bare for Nel, det er derfor jeg fikk navnet Nelly. Da jeg var liten, pleide jeg å presentere meg som Nellekine.

Hun smiler, fortaper seg et øyeblikk i minnene.

– Han omtalte seg selv som fritenker.

– **Det har du arvet?**

– Ja. Men jeg er likevel en kristen. Jeg tror på en høyere mening med det hele, at det finnes krefter i tilværelsen.

Ble bønnhørt

Hun ser opp i taket.

– Det var en morgen i fjor vinter, da min mann var syk. Vi hadde strevd lenge med å få kontakt med legene, og hadde til slutt fått en time på sykehuset. Min datter skulle kjøre oss. Da vi kom opp i veien, viste det seg at bilen hadde punktert. Da foldet jeg hendene og ba en bønn.

I samme øyeblikk kom naboen hennes kjørende forbi, og tilbød seg å hjelpe.

– Han skrudde av hjulet, og lånte oss stepphjulet sitt, slik at vi nådde frem til Hau-

keland til avtalt tid. Det var et viktig møte, og vi hadde strevd med å få hjelp.

«Nå reiser du»

– **Hvordan tok dere farvel?**

– Det var veldig pent. Stille. Aldeles nydelig. Han hadde hatt det så vondt så lenge, men hadde nå fått god hjelp fra smerteteamet. Han beholdt sin klare forstand til det siste.

Hun snakker langsomt, og øynene blir våte igjen.

– Knut kunne ikke lenger snakke, men skrev lenge. De tre siste døgnene bodde Ine og jeg på Haukeland. Langfredag var han veldig bevisst. På påskeaften var han roligere. Vi kunne se at han ikke hadde det vondt. Han fulgte oss med øynene og trykket oss i hendene. Jeg og Ine stod på hver vår side av sengen og snakket til han. «Nå reiser du» sa jeg.

Tror på noe mer

Hun tørker en tåre.

– Det var godt at han fikk dø, sier hun.

– Jeg tror på en styrelse både i denne ver-

«Alternative veier: Pasienter med eksepsjonelle sykdomsforløp» er skrevet av Tove Kruse og Anita Salamonsen, og ble utgitt av Gyldendal forlag nå i august.

FAKTA: Eksepsjonelle sykdomsforløp

- «Alternative veier» presenterer viktige veier til ny kunnskap om alternativ og komplementær behandling.
- Nelly Kroksnes og syv andre tidligere pasienter med alvorlige diagnoser forteller her om sine gode sykdomsforløp knyttet til bruk av alternativ behandling.
- Felles for de åtte er at de har registrert sine erfaringer i Register for eksepsjonelle sykdomsforløp (RESF) ved Universitetet i Tromsø.
- Boken gir innblikk i erfaringene og kunnskapen som disse åtte pasientene har tilegnet seg.
- Boken inneholder også ny forskning på norske og danske pasienters eksepsjonelt gode sykdomsforløp.
- Et eget kapittel inneholder innspill og refleksjoner rundt pasienters bruk av og erfaringer med alternativ behandling.
- Mer informasjon: www.gyldendal.no

PÅ CRUISE: – Knut hadde så fint smil, sier Nelly Kroksnes. Bildet ble tatt på et cruise fra Italia til Tyrkia våren 2007. – Det var noe av det flotteste jeg har vært med på. FOTO: PRIVAT

den og i andre dimensjoner. Vi mennesker skal ikke vite alt, det er nok ikke meningen. Men det finnes nok mye mer.

– **Tror du at dere vil treffes igjen?**

– Ja. Jeg går ikke og tenker på det, men jeg kan merke et nærvær. I bokhyllen har jeg et bilde fra et cruise vi var på. Om kvelden ser jeg på det, og forteller ham hva jeg har gjort. Da er det som om ansiktsuttrykket hans på bildet forandrer seg. Han lyser liksom opp. ●

- Jeg har 4000 barn

Etter å ha vært fengslet og torturert for sin kristne tro, ble Genet Louseged hjulpet til Norge. I dag driver hun en omfattende virksomhet for fattige og foreldreløse barn i hjemlandet Etiopia.

TEKST OG FOTO: MAGNE FONN HAFSKOR

- Noen misjonærer visste om min situasjon, og hjalp meg til å få et studieopphold ved Universitetet i Oslo, forteller Louseged.

Dette var sommeren 1984. Genet, som den gangen var 25 år, hadde vært utsatt for fengsling og tortur på grunn av sin kristne tro.

- Kristendom var forbudt under den daværende kommunistiske regjeringen. Vi ble tvunget til å verve oss i deres politiske organisasjon, men jeg nektet.

Hun ble da arrestert, og satt fengslet i to måneder. «Fengselet» var en nedlagt garasje. Her satt hun sammen med flere andre fanger, uten nok klær og med minimalt av mat.

- Visste foreldrene dine hvor du var?

- Ja, nesten hele min familie var arrestert, og min eldste bror ble drept.

Hun blir stille. Det kommer noen tårer, og hun snur seg vekk.

- Du ble slått?

- Ja med stokk og spiker.

- Du var bare 25 år. Var du redd?

- Ja, jeg var redd hele tiden. Jeg visste at folk ble drept. Men jeg ba til Gud, og Han hjalp meg.

22. juli 2011

I fjor var hun i Oslo da bomben ble sprengt i

regjeringsbygget. Da kom tankene tilbake.

- Det var sjokkerende å oppleve dette i fredelige Norge. Først trodde jeg det var et jordskjelv. Folk rundt meg ramlet overende, og jeg så vinduer bli knust. Jeg hørte sirener, og folk løp forvirret rundt. «*Nå skjer det som jeg rømte fra*» tenkte jeg.

Da hun kom til Norge i 1984, fikk hun både oppholdstillatelse og plass på bibelskole. Senere fortsatte hun med studier på BI i Oslo, og ble bedriftsøkonom.

- Så du ble værende i Norge?

- Ja. Jeg begynte å jobbe hos forskjellige firma som tolk og regnskapsfører.

500 kroner i startkapital

Arbeidet med den nye organisasjonen begynte etter at Genet Louseged, for første gang på ti år, reiste hjem for å besøke sin familie. Dette var i 1994, etter at kommunistregimet var falt.

- Min far var alvorlig syk, og døde en uke etter at jeg kom. Jeg ble værende en stund, og så med egne øyne hvordan situasjonen var. Folk fra min generasjon var uten jobb, det var mye fattigdom og barna savnet skolegang.

Hun sendte derfor et brev til sine tidligere klassekamerater i Norge, som svarte med å sende henne 500 kroner. Det ble startkapita-

Fakta om Etiopia

- BNP per innbygger: 350 USD
- Barsedødelighet per 1000: 104
- Hiv-smittede, 15-49 år: ca. 1,4 prosent
- Barn i skolen: 83,5 prosent
- Analfabeter 15-24 år: 70,2 prosent

KILDE: NORAD.NO

len for New Life Community, der Genet Louseged er daglig leder.

Skoler og barnehjem

- Det begynte med en utendørs skole, der jeg fikk med meg mine barndomsvenner som lærere. Hele organisasjonen er bygget opp fra ingenting, forteller hun.

Tilbake i Norge fikk hun vist egne videoopptak på lokaltv i Oslo. Mange ble rørt av det de så, og tok kontakt for å støtte henne. Dette ble opptakten til New Life Community, og selskapet ble registrert i Brønnøysund. I dag driver de blant annet elleve skoler, seks yrkesskoler, gymnas, fire helsestasjoner og barnehjem for foreldreløse barn. Mange barn mistet sine foreldre i krigen mellom Eti-

FREMTIDSHÅP: – Jeg håper på en lysere fremtid for Etiopia når vi får utdannet flere folk, sier Genet Loulseged.

STORT BEHOV: Mer enn 100.000 barn (under) bor på gaten i Addis Abeba. Organisasjoner som NLC møter enorme oppgaver. FOTO: OLAV ASPHOLT

opia og Eritrea (1998-2000). I tillegg dør mange voksne av aids-relaterte sykdommer. Forventet levealder i Etiopia er 45 år.

Mistet Norad-støtte

– Vi hjelper mange familier på helsestasjonene våre, og vi har også fått bygget en vannpost med rent vann, sier hun.

Organisasjonen jobber nå i tre av landets regioner, men sliter økonomisk etter at Norad kuttet sin støtte.

– Vi hadde en avtale med Norad på seks år, der de årlig støttet oss med 900.000 kroner. Denne avtalen gikk ut i 2010. Men vi jobber med å få på plass en ny avtale.

En etiopisk årslønn ligger rundt kr 20.000 om du har høyere utdanning, halvparten

Nei til ytterligere Norad-støtte

– NCL-søknadene ble vurdert som svakere enn mange av konkurrentenes.

AV MAGNE FONN HAFSKOR

Dette sier sier underdirektør Gunvor W. Skancke i Norads avdeling for sivilt samarbeid. New Life Community fikk 2,7 millioner kroner i tilskudd fra Norad i årene 2008-2010. Støtten gikk via Global Aid Network. I 2010 sa Norad at dette ville være det siste året med økonomisk støtte, men NLC søkte likevel i 2011 og fikk avslag.

– Konkurransen om midler til frivillige organisasjoner

er stor, understreker Gunvor W. Skancke.

– NLC driver i dag et omfattende arbeid i tre regioner, der Norad-midlene har vært viktige for å sikre kontinuiteten. Er det ikke uheldig å vinge klippe en organisasjon som dere selv har vært med å bygge opp?

– Det er nettopp den økonomiske bærekraften i innsatsen som har vært tema i dialogen mellom Norad og NLC, forklarer hun.

Bistandsmidler skal kun

ha en begrenset varighet, og Norad er opptatt av å utfordre organisasjonene på å finne flere økonomiske bein for sin virksomhet.

– Vi gir tilskudd til prosjekter, ikke til oppbygging av organisasjoner i seg selv.

– Er det gjort noen utredning på hva utblivelsen av Norad-midler vil bety for NLC?

– Nei, men jeg antar at NLC har gjort slike beregninger selv, sier underdirektør Gunvor W. Skancke.

Fakta: New Life Community (NLC)

- NLC driver en omfattende virksomhet med blant annet barnehager og skoler for 4.500 fattige/foreldreløse barn.
- Organisasjonen har drevet integrerte barne- og kvinneprosjekter siden 1995 i Addis Abeba og fra 1999 i Akaki. I dag har organisasjonen vel 130 faste ansatte. Leder er Genet Loulseged.
- NLC Ethiopia har fått støtte fra Redd Barna og Kirkens Nødhjelp i Etiopia samt den norske og nederlandske ambassaden i Etiopia til bygging av infrastruktur og egen kapasitet.
- Du kan støtte arbeidet ved å sette penger inn på NLCs gavekonto 1644.28.14388.
- Mer informasjon: www.newlifecommunityethiopia.org og www.newlifecommunity.no

dersom ikke. Da sier det seg selv at Norad-midlene betalte lønnen for mange viktige medarbeidere.

Mikrofinans

Dersom de ikke får en ny avtale, håper organisasjonen å få inn penger fra firmaer.

– Vi har opprettet en ordning, der bedrifter kan forplikte seg til å gi oss 10.000 kroner årlig, opplyser Loulseged.

En viktig del av organisasjonens arbeid er såkalt mikrofinans, der de låner ut penger til oppstart av egen virksomhet. New Life Community samarbeider her med Degaf mikrobank, som har en rekke prosjekter rettet mot mishandlede kvinner og forebyggende arbeid mot hiv/aids og omskjæring av jenter.

– De fleste låntagerne er fattige kvinner. Jeg begynte for ti år siden med å låne ut penger til noen få kvinner. I dag har 3500 kvinner klart å starte egen virksomhet gjennom mikrofinans.

Familien først

Nøkkelen til denne suksessen har vært å låne ut til kvinner.

– Vi låner ut til menn også, men prioriterer kvinnene. Etiopiske kvinner har vært undertrykket. Når kvinnene får lån, rykker de opp

til toppsjef for familien, og prioriterer å bruke pengene til alles beste.

– Gjør ikke menn det?

– Ikke på samme måte som kvinnene. Jeg har sett mange eksempler på hvordan de har klart å bygge vannposter, få bedre boforhold og gi barna bedre kosthold.

– Hva sier far når mor får mikrolån?

– Det kan bli konflikter. Men kvinnene blir sterkere og sterkere, og vi ser resultatene.

Indre tilfredsstillelse

– Du har nå vært motoren i New Life Community siden oppstarten i 1994. Hva får deg til å gjøre dette?

– Jeg får en indre tilfredsstillelse når jeg ser elevene, som vi engang underviste på steiner i bambushus, gå ut av universitet og høyskole med gode eksamener. Det samme gjelder mikrofinans, der jeg ser hvordan dette forandrer livet for mange familier. Jeg sier til meg selv at jeg gir mitt liv for hele samfunnet.

– Har du barn selv?

– Jeg har 4000 barn. Min visjon er mitt barn. Det er fint å være sammen med ditt barn, passe på hva det spiser og hvilke klær det går i. Jeg føler det ansvaret hele tiden, og bruker all min tid på organisasjonen.

Hun smiler bredt.

– Det føles ikke som noe offer. ●

Neandertaler-
genomet kartlagt

Arven etter

Hvem var neandertalerne, dette istidsfolket, som på en måte var oss - og likevel noe helt annet?

AV MAGNE FONN HAFSKOR

En del av svaret fikk vi i mai 2010. Det tyske Max Planck-instituttet for evolusjonær antropologi (EVA) kunne da, etter fire år med nitid arbeid, endelig publisere neandertalernes genom. Resultatet viste at vi fortsatt bærer med oss rundt fire prosent av denne utdøde menneskearten sitt genmateriale.

De navngjetne

Kanskje det er dette folket vi møter i Første Mosebok: «*Det var kjemper på jorden i de dager, og siden også. For gudesønnene gikk inn til menneskedøtrene, som fødte dem barn. Dette er de mektige fra eldgammel tid, de navngjetne*» (1. MOS. 6:4).

For navngjetne må de ha vært, disse kortvokste tungvekterne som moderne mennesker først ble kjent med da vi kom til

Midtøsten og Europa for rundt 60.000 år siden. Evolusjonært skilte vi lag med dem i Afrika allerede for mer enn 600.000 år siden. Da våre nærmeste forfedre møtte dem igjen, var de godt tilpasset den siste istidens harde klimatiske forhold, med kraftig beinbygning og robuste kropp. De var likevel langt mer avanserte enn våre populære forestillinger og mytologi (troll, kjemper, giganter, kykloper) vil ha oss til å tro.

Neandertalerens halskjede

I boken «*The Neanderthal's Necklace: In Se-*

HULEBOER: Mange turister ønsker å se Denisovahulen i Sibir, der beinfragmentene etter de mystiske denisovanerne ble funnet.

(Foto: Nikolay Chuvaev)

arch of the First Thinkers» (Wiley, 2002) tar den spanske paleoantropologen Juan Luis Arsuaga oss med på en reise tilbake til neandertalernes Europa. Han introduserer oss for et folk som hadde språk (de hadde sannsynligvis problemer med konsonantene k og g), kjente til ilden, laget vakre steinredskaper, spilte enkle melodier på beinfløyter og gravla sine døde sammen med blomster og urter. I franske huler er det funnet fargekrittliggende brunsteiner som kanskje ble brukt til dekorativ kroppsmaling og gjennomborede dyretenner som en gang har vært et halsbånd rundt nakken på en av datidens skjønnetter.

Detektivhistorie

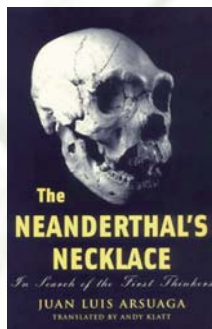
På jakt lot dette istidsfolket seg ledsage av en trofast firbent venn. Forskning tyder nemlig på at menneskets beste venn skilte lag med ulvegenene i en neandertalerleir for rundt 100.000 år siden. Jaktredskapene var trespyd og flintøkser, men ikke pil og bue.

SLEKTNING ELLER IKKE - DET ER SPØRSMÅLET: Svante Pääbo ved Max Planck-instituttet i Leipzig ledet arbeidet med å kartlegge neandertalernes genom. Her poserer han med et rekonstruert kranium fra en neandertaler. FOTO: FRANK VINKEN

Istidsfolket

KULTURMENNESKER: Juan Luis Arsuaga forteller blant annet om funnet av et neandertalhalsbånd. Og hva er kjennetegnet på folk som liker å pynte seg? De har kultur.

Dette betød at de ofte gikk i nærkamp med byttedyrene, og da var det nok ikke alltid neandertalerne som gikk seirende ut. Moderne mennesker brakte ny teknologi inn i områdene deres, og funn tyder på at de handlet fiskekroker, harpuner og synåler (laget av bein) hos de nyankomne. Nå viser det seg altså at vi utvekslet mer enn enkle redskaper med dem. Å lese om dette er som å følge med i en spennende detektivhistorie, der det stadig legges frem nye beviser og funn. Oppdateringene finner du på hjemmesiden til Max Planck-instituttets avdeling for evolusjonær antropologi - med den passende nettadressen www.eva.mpg.de.

X-kvinnen

Det siste året har dette nettstedet skrevet mye om funnet av nok en spennende puslebit fra menneskehetens historie. Denne gangen handler det om den mystiske X-kvinnen, som verken var neandertaler eller

moderne menneske. Derimot representerer hun en hittil ukjent menneskerase som har fått navnet denisovanere (etter funnstedet). X står for ukjent, og er i så måte et veldig bra navn på denne siste oppdagelsen på menneskets stamtre. Det var i 2008 at forskere nærmest snublet over et beinrest etter henne i den sibirske Denisovahulen i Altai-fjellene. Her hadde hun altså sitt bosted for 40.000 år siden, i en verden der neandertalerne fortsatt var den dominerende europeiske menneskerasen.

Urtidsmennesker

Så langt vet vi ikke så mye mer enn dette om hvem denisovanerne var. Funnene i hulen begrenser seg til X-kvinnens lillefinger, en jeksel fra et annet medlem av denne menneskerasen, noen beinredskaper og et polert armbånd. Det siste tyder på at denisovanerne var et avansert og oppfinnsomt folk, som, i likhet med neandertalerne, endatil likte å pynte seg. De var definitivt mennesker. DNA-analyser av de sparsomme funnene viser slektskap med folk fra øygruppen Melanesia (inkludert Ny-Guinea) i Stillehavet. Max Planck-forskerne tror derfor at denisovanerne en gang levde spredt over store deler av Øst-Asia.

Vi er alle afrikanere

Arven etter neandertalerne er større. Kartleggingen av deres DNA viser altså at deler av deres genmateriale finnes i alle nålevende

mennesker, bort sett fra afrikanere. Det siste er et paradoks i seg selv. Hele den menneskelige evolusjonshistorien fant sted i Afrika, og det er også her vi fortsatt finner våre aller nærmeste slektninger (sjimpansen, bonobo og gorillaen). Etter at vi forlot det afrikanske kontinentet, kolonisererte vi alle andre tenkelige steder på vår vidstrakte klode. Uten noensinne å se oss tilbake. Og neandertaleren? De siste sporene etter dette urfolket er bare 25.000 år gamle, og ble funnet i Gorhamhulen i Gibraltar-klippen - med utsikt over til det tapte afrikanske kontinent. ●

TUNGVEKTER: Rekonstruert skjelett av neandertaler, basert på beinfragmenter fra en rekke ulike funn

Menneskets fire millioner år lange reise

- Moderne vitenskap mener at sjimpansen og underarten bonobo er våre to nærmeste evolusjonære slektninger.

- Adskillelsen mellom vår utviklingslinje og sjimpansens skal ha skjedd for rundt 4,1 millioner år siden.

- En teori er at dette har sammenheng med dannelsen av den østlige delen av Riftdalen, som deler Afrika på langs. De store afrikanske skogene ligger fort-

satt på vestsiden av denne kløften, savannelandskapet på østsiden.

- Typisk nok er sjimpansens og gorillaens viktigste områder ennå i skogene, mens de eldste sporene etter menneskets forfedre er funnet langs den 6000 kilometer lange riften.

- Eldst er de små australopitekinene, som trolig hadde sterke fellestrekk med moderne sjimpanser og bonoboer.

- For vel 2,4 mill. år siden utviklet de seg til homo habilis («håndverkmennesket»), den første arten som laget og brukte avanserte steinredskaper.

- De eldste sporene etter neste skudd på stammen, homo erectus («det oppreiste mennesket»), er 1,8 mill. år gamle.

- Homo erectus var de første til å bruke ild til å tilberede mat. De utvandret fra Afrika, og spredde seg til store deler av

Asia. Det er også funnet spor etter homo erectus i Spania og Georgia.

- Neandertalerne spredde seg til Europa og Midtøsten for rundt 400.000 år siden.

- Vår art, homo sapiens («det tenkende mennesket»), oppstod i Afrika for rundt 250.000 år siden. Vi utvandret fra Afrika for rundt 80.000 år siden, og har siden spredd oss til alle verdenshjørner.

MENNESKETS UTVIKLING: Hodeskaller fra australopithecus (1), homo erectus (2), neandertaler (3) og moderne menneske (4). ILL: V. P. VOLKOV

Kulturtipset: Verdens eldste kunstverk

«Gardner's Art through the Ages: The Western Perspective» er den lange tittelen på en av de virkelige mursteinene du bør ha i bokhyllen din dersom du er kunstinteressert.

MAGNE FONN HAFSKOR

Det praktfullt illustrerte tobindsverket er ført i pennen av den amerikanske professoren Fred S. Kleiner, og innledes med et kapittel om forhistorisk kunst.

Forfatteren går her direkte til det som må være menneskehetens aller eldste kjente kunstverk: En liten stein med et enten inngravert eller naturlig formet ansikt med tydelige menneskelignende trekk. En av våre forfedre (av arten *Australopithecus*

africanus) brakte denne steinen med seg til hulen sin i Makapansgatdalen i dagens Sør-Afrika, etter å sannsynligvis ha funnet den rundt 32 kilometer unna. Der oppbevarte hun den ved leiet sitt frem til hun døde.

Å se på bildet av denne steinen i dag er å se tre millioner år tilbake i tiden. Hva tenkte dette apemennesket, da hun fant den spesielle steinen? Hvorfor bar hun den med seg hele den lange veien tilbake til hulen? Og hvem var dette kortvokste folket, som søkte ly under klippetaket? De kjente ikke til ilden eller brukte steinredskaper, men de kunne gå på to bein - og hadde kanskje et enkelt språk. Men hadde de evnen til å gjenkjenne et ansikt, gjengitt på overflaten av en liten stein?

Australopithecus blir ofte omtalt som en «avansert sjimpanse», men det er jo et begrep vi like gjerne kan bruke om vår egen art. Tilfeldig eller ikke, denne steinen er begynnelsen på en svært lang historie. Vår historie. ●

Begravelsesbyrået for
byen og distriktet

Solstrands
Begravelsesbyrå as

DØGNVAKT • 55 55 16 16

Vår erfaring – din trygghet

DAHLS
begravelsesbyrå

Tlf 55 13 15 00
www.dbeg.no

Begravelsesbyråkjeden Jølstad

Bergen & Omegn
BEGRAVELSEHJELP

- vi utfører alt det praktiske eller tilrettelegger for pårørende som ønsker å gjøre noe selv

Knut Helge Polden

Espen Polden

Tom Wilson

Heine Polden

Døgntelefon: 55 21 44 50 • mobil: 917 51 700
www.bergenogomegn.no

AVD. BERGEN
Teatergt. 20
5010 Bergen
Tlf: 55 21 44 50

AVD. BERGEN VEST
2.etg på Shellstasjonen
Sartor, 5353 Straume
Tlf: 55 21 44 50

Gi barnet ditt gode verdier med på veien

Møllebakken Skole er en kristen grunnskole med små undervisningsgrupper, gode faglige resultater, og et inkluderende miljø som elevene trives i.

Kontakt oss gjerne for å få vite mer.

MØLLEBAKKEN SKOLE
Syvendedags Adventistsamfunnets grunnskole i Bergen

www.mollebakkenskole.no post@mollebakkenskole.no Tlf: 55 20 71 70

**STABEN,
STORETVEIT MENIGHET**

Storetveit kirke

Kirkeveien 27, 5072 Bergen
telefon 55 30 81 10
telefaks 55 30 81 19
storetveit.menighet@bergen.kirken.no

Sogneprest Bjarte Holme

telefon 55 30 81 12
telefon, privat 55 28 36 58
bjarte.holme@bergen.kirken.no

Sogneprest Gunn Kongsvik

telefon 55308103
gunn.kongsvik@bergen.kirken.no

Kapellan Gunn Frøydis Unneland

telefon 55 30 81 06
gunn.f.unneland@bergen.kirken.no

Menighetskonsulent Karin B.Grodås

telefon 55 30 81 11
karin.b.grodaas@bergen.kirken.no

Organist Ruth Bakke Haug

tirsdag - fredag kl 13.00 -16.00
telefon 45 85 17 50
e-post: . . . . . rubhaug@gmail.com

Kateket Bodil Dyrøy Bredholt

telefon 55 30 81 18
bodil.bredholt@bergen.kirken.no

Kirketjener Geir Møller

telefon 454 76 996
geir.moller@bergen.kirken.no

Frivillighetskoordinator

Kari Bakke
telefon 55 30 81 15

Helgekirketjener

Per-Atle Holsen
telefon 55281710

ANDRE KONTAKTER

Storetveit menighetsråd

Leder: Agnethe Mohn
Telefon 948 59 503
e-post . . . . . agmohn@hotmail.com

Bibelgruppetjenesten

Sosialt samvær og samtale om tro
Kontaktperson: Bjarte Holme
Telefon 55 30 81 12

Storetveit menighetsbarnehage

Kirkeveien 27, tlf 55 28 24 28

Storetveit Barnegospel

Øvelse hver onsdag kl. 17.45-18.45 i menighetshuset. Grete S. Meyer
telefon 55 28 39 60

AGAPE Gospelkor

øver hver mandag i kirken kl.1900-2030. Kontakt Hege mob. 988 00 387
E-post: . . . hege.w.@hotmail.com
Nettside: . . . www.agapegospel.no

Kontaktklubben

Møtes hver 2. tors i men. huset.
Diakon Linda Bårdsen . . 55 30 81 17

Diakoniutvalget.

telefon 55 30 81 17
Bankgiro 9524.05.03493

Aktiv Fritid for pensjonister

Annenhver tirsdag kl. 11.30-13.30
telefon 55 30 81 17
Ragnhild Thistel 55 29 14 56

Kjøring

Guri Westfal-Larsen 995 66 017

1. Fjøsanger NSF, Njål Farestveit

telefon 55 10 51 13/997 15 116

Klubben

Camilla Heggø Olsen . . . 926 96 897

Diakoniutvalget

Bankgiro 9524.05.03493

Besøktjeneste

For den som ønsker besøk eller å bli besøker. Sorggruppe ved skilsmisse/dødsfall. Kontaktperson for alle disse felles aktiviteter: Diakon, telefon 55 30 81 17

Givertjenesten:

Bankgiro 9524.05.03493

Vi takker og ber

Uke 36:

- Vi takker for vårt rettsvesen og for vår politiske og kirkelig ledelse og for måten en har fulgt opp de fryktelig og tragiske hendelsene 22.juli i fjor.
- Vi ber for alle som sørger og bærer stort savn, at de fortsatt må få omsorg og støtte og få hjelp til å leve med sorgen og savnet.

Uke 37:

- Vi takker for nye grupper av konfirmanter.
- Vi ber for konfirmanter, og om at menigheten må ta imot konfirmanter på en god måte.

Uke 38:

- Vi takker for menighetens kulturarbeid og for muligheten til å samles om interessante emner.
- Vi ber for arbeidet med et rikt og variert kulturtilbud i vår menighet.
- Vi ber også for biskop, prost og fellesråd Vi takker for alle frivillige medarbeidere og for de ansatte i vår menighet.

Uke 39:

- Vi takker for gudstjenestene og for muligheten til å samles til gudstjeneste.

- Vi ber om at mange må finne sin vei til gudstjenestene og at gudstjenestene må være til glede og gagn for hver enkelt i menigheten.

Uke 40:

- Vi takker for alt barne- og ungdomsarbeid som nå har startet på et nytt semester.
- Vi takker for ledere og deltakere.
- Vi takker for arbeidet som blir gjort for å styrke dåpsopplæringen i menigheten
- Vi ber for alt arbeidet som nå gjøres for å forberede og iverksette dette arbeidet slik at vårt barne- og ungdomsarbeid får gjøre våre barn og ungdommer bedre kjent med Kristus, og at de får tilhørighet til og i menigheten

Uke 41:

- Vi takker for at det er mulig å ta en pause i arbeidet. Vi takker for alle som har mulighet til å ha høstferie.
- Vi ber for høstferien, at den blir brukt til å samle nye krefter, og gir gode opplevelser.
- Vi ber også for alle dem som ikke kan ta høstferie.
- Vi ber for dem som er avhengig av hjelp og for alle ensomme. ●

Aktiv Fritid - for aktive pensjonister

Dette er for deg som er en aktiv pensjonist, og ser etter et fellesskap å være med i. Vi samles i Storetveit menighetshus annenhver tirsdag kl. 11.00-13.30: Først en halvtime med rytmisk trim for dem som ønsker å starte med det, så spiser vi medbrakt lunsj, får servert kaffe og te, og har felles program fram til 12.30. Den siste timen kan du velge en interessegruppe. Første samvær denne høsten er 28. august, og så blir det samlinger annenhver tirsdag. ●

Kontaktklubben

Første møte til høsten blir torsdag 23. august kl. 18. - 20. (NB! merk tiden!) i Storetveit menighetshus, Kirkevn. 27. Pris kr 20,-. Klubben mottar støtte av Bergen kommune. **Ta med noen venner til en hyggelig kveld!** ●

Storetveit: EN GRØNN MENIGHET?

«Skaperverkets dag»
i menigheten blir
9. september

Storetveit menighetsråd har som mål å bli grønn menighet. Det vil si at bestemte kriterier må innfris, og bestemte tiltak treffes som alle har med å bruke ressurser og å ta vare på ressurser på en miljøvennlig måte. Et av kriteriene er å feire en eller gjerne flere gudstjenester som har dette som perspektiv og motiv. Da går det på å få fram hva vi kan gjøre som menighet og som enkelt menneske for å fremme en langt mer rettferdig og miljøvennlig verden.

Vi er alle små i den store sammenhengen. Men alle kan vi gjøre noe – f.eks reduksjon av hva vi kaster (alle kan vi kompostere mer enn det vi gjør) og øve oss i bevissthet på hva vi kjøper og forbruker. Vi kjenner trolig ordtakene «Mange bekker små gjør en stor å (les: elv)» Så la oss ikke tenke smått om hva vi kan gjøre og bety.

9. september vil disse temaene bli tatt opp under gudstjenesten som vi den dagen ønsker å ha utenfor kirken – så sant været tillater det. Etter gudstjenesten inviteres det til samvær på menighetshuset hvor det blir tatt opp hva konkret vi kan gjøre, og hva vi kan bety for en grønn menighet og dermed også et grønnere samfunn. ●

«Givergløden» (på Autogiro)

Følgende oppfordring og utfordring har vi fått fra leder i menighetsrådet, Agnethe Mohn.

Menighetshuset vårt er stort og vakkert og heldigvis mye i bruk. Til driften trenger vi flere nye midler til flere prosjekt som lenge har vært på ønskelisten. Vårt første mål er HANDICAPTOALETT til venstre for hovedinngangen. Tegningene er klare, og anbud skal innhentes. Men fremdeles venter vi på svaret fra byantikvar og kommune.

Menighetsrådet ønsker derfor å minne om vår faste

givergjennomføring til konto 95240503493.

Vi vil oppmuntre til å melde deg som fast giver, helst via autogiro. Da har menighetsrådet trygget ramme for å nå sine mål. For egen betalingsmåte kontakt menighetskontoret, tlf 55 30 81 11. Husk at gaver over kr 500 gir skattefradrag.

Når dette første målet er nådd, vil vi presentere nye prosjekt i prioritert rekkefølge, og vi håper det blir

mange som vil hjelpe oss å nå våre mål:

1. Handicaptalett + bøttekott
2. Elektrisk anlegg
3. Projector og datautstyr
4. Ytterdør til kjøkken

TAKK TIL DEG SOM NÅ VIL GI OSS EN TRYGGERE ØKONOMI!

Hilsen menighetsrådet ●

• **Grete Skjeggstad Meyer** for din enestående, trofaste og dyktige ledelse av barnegospelkoret gjennom 19 år. Du var en aktiv initiativtaker til at der ble et barnegospelkor, og har vært drivkraften i koret gjennom alle årene siden.

Takk for det du gjennom barnegospelkoret har formidlet ved familiegudstjenester, konserter og andre samlinger i menigheten! Takk for at du har syn for barna, og for at de skal ha del i menighetens fellesskap. Takk for det du har formidlet til dem som har vært med i barnegospelkoret gjennom alle disse årene – det er ikke få – og for måten du har gjort det på!

Det er fullt forståelig at du

etter så mange år vil takke av fra den tjenesten. Men lenge før du begynte med barnegospelkoret, var du også aktiv i menigheten med andre lederoppgaver. Du har vist og viser på en så gjennomført god måte at du er menighetsbevisst, og vi er veldig glade for at du bor i menigheten og fortsatt vil ha din plass i menigheten. Gud signe ditt fortsatte virke i ditt yrke, ditt hjem og i din menighet.

Samtidig vil vi takke **Unni Blom** for at hun har sagt ja til å være dirigent for barnegospelkoret og for at de som var ledere sammen med Grete har sagt til å fortsette. Så barnegospel starter opp på ny frisk igjen. I et senere

nummer av HH kommer vi tilbake til dette.

• **Thor Håkon Bakke** for din flotte, ansvarsfulle og dyktige innsats som hovedleder i Storetveit menighets ungdomsklubb. Det er en mektig tidkrevende og utfordrende oppgave. Men du har gjennom de to årene du har hatt oppgaven, vist at du har løst den til beste for klubben og verdien den står for. Hjertelig takk, og Gud signe din gjerning videre med studier og videre med ditt yrkesarbeid når den tid kommer!

Og så er det flott at ny hovedleder står klar - **Camilla Heggø Olsen**. Også det kommer vi tilbake til i et senere nummer av HH. ●

Bjergvin
BEGRAVELSESBYRÅ

Eilif Andersen
DØGNVAKT: 55 20 23 00
Natlandsveien 8, Landås

Haveland Markise AS
MARKISER • PERSIENNER • INTERIOR
ALT I SOLAVSKJERMING

www.havelandmarkise.no

Tlf **55 59 08 19**

ODFJELL

N-5826 Bergen

KARSTEN MOHOLT

ELEKTRO-MEKANISK VERKSTED

mester hagen Hageland

Juvik / Askøy
5300 Kleppesta
Tlf. 56152929
askoy@mesterhagen.no

Fantoft Hagesenter
5072 Bergen
Tlf. 55918030
fantoft@mesterhagen.no

MINDE

Minde Allé Tlf. 55 30 37 80 Faks 55 30 37 81

**Hans klær
hos Hans H.**

Strandgaten,
Åsane, Vestkanten
Lagunen

TINE Meieriet Vest

BERGEN FYSIOTERAPIKLINIKK
FYSIOTERAPIVAKTEN

Fysioterapeut Åse Birkhaug

Valkendorfsgt. 9 (Berstadiuset), 5012 Bergen
Tlf. 55 56 08 20 - 906 97 379
firmapost@fysioterapivakten.no

www.fysioterapivakten.no

Gården Senter AS

Din leverandør
for flis og bad

på Storetveit

REMA 1000

bare lave priser

WERGELAND

Fageråsveien 2 - tlf. 55 36 02 51

Minde Trelast

GULVSPESIALISTEN

Minde Allé 19 a - N-5073 Bergen
Tlf. 55 29 88 98 - Fax. 55 20 12 80

Bara Gruppen AS

Rådhusgaten 4, 5014 Bergen. Telefon: 55 30 62 00

WESTFAL-LARSEN & Co. A/S
SHIPOWNERS

B. Fondenes A/S

Aut. Rørleggerfirma

Fantoftneset 1, 5072 Bergen
P.B 35 Fantoft, 5899 Bergen

telefon: 55 31 18 00
telefaks: 55 31 18 01
mobil: 951 20 640

Høytrykk-/stake-/TV-bil

ÅGE J.

Monsen A/S
AUT. EL. INSTALLATØR

**Vi utfører alt innen
rehabilitering og
nymontering av
elektriske anlegg**

Edv. Griegsvei 3b
5059 Bergen
Tlf. 55 29 39 40/42
Mobil: 932 16 491 / 474 59 926

*Vi kan hjelpe til med rådgivning/
tilrettelegging ved begravelser/bisettelser*

RAGNHILD THORSHEIM KRISTING
GRAVFERDSHJELPEN A/S

Hagerupsvei 32X, 5093 BERGEN

Hele døgnet
Tlf. 55 27 28 29

ELEKTRIKEREN PÅ MINDE

Data Elektriske

REGISTRERT EL-INSTALLATØR - ANNO 1957

Storetveitveien 20 - 5067 Bergen - Tlf. 55 36 14 30 - Fax 55 36 14 35 - Vakttilf. 916 61 430

LEVERANSER MED **STØRST MULIG** NYTTEVERDI

Returadresse:

Storetveit kirke
Kirkeveien 27
5072 Bergen

B
NORGE

FULLSTRIKUSJON

døpte

Lucas Felipe Olsen Horn
Pernille Korsvold
Johanne Nyhagen Alsaker
Linnea Rosenlund Lassesen
August Ulstein Rafto
Marius Engelsen Eide
Noelia Marie Jørgensen Veidung
Oda Larsen Skotheim
Albert Lee Calder
Oliver Løseth Veland
Helene Wold Herfjord
Ida Blom Sagstad
Elise Hofland
Thomas Lawlor Eriksen
Cindy Grønbekk Edwards
Tobias Simonsen Jahn
Nils Hermann Saturnino Mikelsen-Guerreiro
Adrian Gunnestad
Alexander Hove
Christoffer Hove

vigde

Anette Thunes og
Morten D. Fauske
Charlotte Brandt Pettersen og
Bobbo Jørgen Langeland
Tone Schjønberg og
Hårek Leifson Pettersen
Merete Haaland og
Lars Skaale Hauge
Mona Kristin Park Hårklau og
Atle Egon Hannisdal
Hilde Sunde og
Ivar Andre Mjelstad
Anette Togstad og Hiep Tran
Christina Mæland og
Rune Svendsen
Nina Janet Kristoffersen og
Carl Johan Hansen
Tatjana Knappen og
Erik Grindheim
Anette Myhre Brakestad og
Daniel Haugland
Lena Tveit Christiansen og
Bjørnulf Benestad
Vibeke Hanssen og
Espen Rikstad
Christine Brandt Theodorsen og
Christian Smørås Mong
Jeanette Sleire og
Frederick Rumford

døde

Aslaug Inger Roska f. 1916
Alv Breivik f. 1923
Gunnar Gran f. 1924
Marie Benedikte Selvik f. 1913
Else Magrethe Evensen f. 1920
Else Marie Monsen f. 1919
Jan Severin Fosse f. 1936

Ella Sigrid Steffensen f. 1917
Børre Schanche f. 1937
Anine I. Krohn-Hansen f. 1954
Inger Marie Ommedal f. 1926
Solveig Ovidia Buntz f. 1920
Sigurd Johan Andersen f. 1920

gudstjenester

Storetveit menighet

Søndag 26. august,
13. søndag i Treenighetstiden
Luk 12,41-48. 11.00: Høymesse.
Dåp og nattverd. Gunn Kongsvik.
Takkoffer til menighetsarbeidet.

Søndag 2. september,
14. søndag i Treenighetstiden
Luk 17,7-10. 11.00: Høymesse.
Presentasjonsgudstjeneste konfirmanter. G.F. Unneland, Takkoffer til Norges KFUK-KFUM.

Søndag 9. september,
15. søndag i Treenighetstiden
Luk 10,38-42. 11.00: Høymesse.
Grønn gudstjeneste. Nattverd.
Bjarte Holme. Takkoffer til menighetsarbeidet.

Søndag 16. september,
16. søndag i Treenighetstiden
Matt 5,10-12. 11.00: Familiegudstjeneste. Sansegudstjeneste. Nattverd. Bjarte Holme. Takkoffer til Institutt for sjelesorg.

Torsdag 20. september
19.30: Kort kveldsgudstjeneste med Kontaktklubben.

Søndag 23. september,
17. søndag i Treenighetstiden
Luk 7,11-17. 11.00: Høymesse.
Agapejubileum. Nattverd. G.F. Unneland. Takkoffer til menighetsarbeidet

Søndag 30. september
18. søndag i Treenighetstiden
Matt 8,5-13. 11.00: Høymesse.
Dåp og nattverd. Bjarte Holme.
Takkoffer til menighetsarbeidet.

Søndag 7. oktober,
19. søndag i Treenighetstiden
Joh 7,14-17. 11.00: Høymesse.
Dåp og nattverd Gunn Kongsvik
Takkoffer til menighetsarbeidet.

Søndag 14. oktober,
20. søndag i Treenighetstiden
Mark 10,2-9. 11.00: Høymesse.
Dåp, nattverd G.F. Unneland. Takkoffer til Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep.

KVELDSTONER I ÅPEN KIRKE

Hver onsdag kl. 19.
29. aug, 12. sept, 19. sept,
26. sept, 10. okt.: Carsten Dyngeland, orgel, Barbro Husdal, sang.
5. sept, og 3. okt.: Ruth Bakke, orgel. Kveldsmat i menighets-
huset etterpå

Kirkeskyss

«Storetveit menighet: Et levende og inkluderende fellesskap som spiller Guds kjærlighet» – dette er Storetveit menighets visjon.

Og skal vi være et fellesskap for alle, må vi også sørge for at alle har mulighet for å være med! Som et ledd i dette, begynte vi med kirkeskyss fem søndager i høst – for at flere skulle kunne være med i gudstjenestefeiringen og gudstjenestefellesskapet.

Under ser dere hvilke datoer det er kirkeskyss, og hvem som er sjåfør den aktuelle dagen. Dere som ønsker skyss ringer selv til sjåføren en dag eller to på forhånd, og avtaler direkte med denne. Det kan være en terskel å gjøre det første gangen, men vi oppfordrer deg til å stige over den, så får vi alle glede av fellesskapet.

Vel møtt i kirken!

Kirkeskyss høsten 2012

9/9 kl 11: «Grønn gudstjeneste»
Guri Westfal-Larsen
55 31 99 93 / 995 66 017

23/9 kl 11: Høymesse. Bjørn Kongsvik. 55 27 15 15 / 970 70 138
Agapes jubileumshelg

7/10 kl 11: - Høymesse – Agnethe Mohn – 55 12 42 99 / 948 59 503

21/10 kl 11: Familiegudstjeneste. Smørelunjsj. Agnethe Mohn. 55 12 42 99 / 948 59 503

11/11 kl 11: Høymesse. Agnethe Mohn. 55 12 42 99 / 948 59 503

25/11 kl 11: Visitas. Bjørn Kongsvik. 55 27 15 15 / 970 70 138

9/12 kl 11: Høymesse. Agnethe Mohn. 55 12 42 99 / 948 59 503

Bønes menighet

Søndag 2. september kl. 1100
Vingårdssøndag
Presentasjonsgudstj. av konfirmanter v/G. Kongsvik dåp, offer, søndagssk., kirkekaffe. 5 Mos 8,7,11-18, 1 Kor 3,4-11, Luk 17,7-10, Tekst: Matt 20,1-16

Søndag 9. september kl. 1100
15. søndag i treenighetstiden
Familiegudstj./semesterstart v/ G.F. Unneland. Dåp, offer. Grilling og aktiviteter ute etter gudstj. hvis fint vær. 2 Mos 19,1-6, Fil 4,10-14, Luk 10,38-42, Fortellingstekst: Luk 10,38-42

Søndag 16. september kl. 1100,
16. søndag i treenighetstiden
Gudstj. med ny liturgi v/ G. Kongsvik. Nattv., offer, søndagssk., kirkekaffe. Kirkeskyss. Salme 13,2-6, 1 Pet 4,12-19, Matt 5,10-12, Fortellingstekst: 2 Mos 16,11-18

Søndag 23. september kl. 1100
17. søndag i treenighetstiden
Friluftsgudstj. v/ G. Kongsvik og speiderne. NB: På Guldstølen. Husk nistepakke og drikk til kirkekaffen. 1 Kong 17,17-24, 1 Kor 15,35-45, Luk 7,11-17, Fortellingstekst: Joh 11,1-44

Søndag 30. september kl. 1100
18. søndag i treenighetstiden
Samtalegudstj. Med KRIK v/ G.F. Unneland. Dåp, nattverd, offer, søndagsskole, kirkekaffe 1 Kong 8,41-43, Rom 15,25-33, Matt 8,5-13, Fortellingstekst: Joh 8,1-11

Søndag 7. oktober kl. 1100,
19. søndag i treenighetstiden
Gudstjeneste / «de eldre dag» v/ B. Holme. Elisabeth Svanes (fiolin) deltar. Dåp, nattverd, offer, kirkekaffe. Kirkeskyss. 5 Mos 30,11-15, Rom 2,13-16, Joh 7,14-17, Fortellingstekst: 1 Mos 1,1-2,3

Søndag 14. oktober kl. 1100,
20. søndag i treenighetstiden
Gudstj. v/vikarprest, nattverd, offer, søndagsskole, kirkekaffe. 1 Mos 2,18-25, Ef 5,31-33, Mark 10,2-9, Fortellingstekst: Rut 1,7-11.16-19a; 2,8-11; 4,13-17

Søndag 21. oktober kl. 1100,
21. søndag i treenighetstiden
Familiegudstj. v/G. Kongsvik. Minising. Dåp, offer, smørelunjsj, spill & lek e. gudstj. Skyss. 5 Mos 15,7-8.10-11, 1 Joh 3,16-18, Luk 16,19-31, Tekst: 1 Mos 4,1-16